Natalia GOLANT

DESPRE TERMINOLOGIA COSTUMULUI AROMÂN DE FATĂ DIN MACEDONIA DE NORD

CZU: 391(=135.1)(497.7) https://doi.org/10.52603/rec.2025.38.05

Rezumat

Despre terminologia costumului aromân de fată din Macedonia de Nord

În articol se face o prezentare a terminologiei costumelor tradiționale aromânești de fete. Costumul tradițional aromânesc de fată este asemănător cu cel femeiesc, dar include mai puține obiecte (în special, n-are cârpă sau maramă, nici podoabe). Autoarea încearcă să analizeze terminologia acestor costume în contextul comun al terminologiei portului popular al popoarelor romanice orientale. Pentru scrierea acestui articol au fost utilizate materialele colecției НВФ[1] 126 a Muzeului de Antropologie și Etnografie „Petru cel Mare" (Kunstkamera) AȘR, interviurile cu designer-ul din orașul Știp (Macedonia de Nord) V. Dimitrijeva-Kuzmanoska, care este autoarea replicilor costumelor din această colecție, materiale din diverse dicționare etimologice și explicative, atlase lingvistice, precum și publicații etnografice și etnolingvistice dedicate portului popular și terminologiei vestimentare. Principalii termeni discutați în acest articol sunt *cămeașe*, *poală*, *cheptar* și *fustanelă*. În text se relatează despre teritoriul răspândirii acestor cuvinte și semnificațiile pe care le poate avea fiecare dintre ele. Trebuie să menționăm că semnificațiile, care au devenit fixe pentru aceste cuvinte la aromâni, pot diferi de cele mai comune pe întreg teritoriul existenții lor. Astfel, cuvântul *poală* înseamnă șorț, cuvântul *cheptar* – plastron (bavetă), *fustanelă* – rochie.

Cuvinte-cheie: aromâni, costumul tradițional, terminologia portului, limba română

Резюме

О терминологии арумынского костюма девочки из Северной Македонии

В статье идет речь о терминологии традиционных арумынских костюмов для девочек. Традиционный костюм арумынской девочки похож на женский, однако включает в себя меньшее количество предметов (в нем отсутствуют, в частности, головной убор и украшения). Автор предпринимает попытку рассмотреть терминологию этих костюмов в общем контексте терминологии традиционной одежды восточно-романских народов. Источниками для написания статьи послужили: материалы коллекции НВФ[1] 126 Музея антропологии и этнографии им. Петра Великого (Кунсткамера) РАН, интервью с дизайнером из г. Штип (Республика Северная Македония) В. Димитриевой-Кузманоска – автором реплик арумынских народных костюмов, составивших эту коллекцию, материалы различных этимологических и толковых словарей, лингвистических атласов, а также публикации этнографического и этнолингвистического характера, посвященные традиционной одежде и ее терминологии. Основные термины, рассматриваемые в статье – *cămeașe*, *poală*, *cheptar* и *fustanelă*. В тексте говорится о регионах распространения этих слов и о значениях, которые может принимать каждое из них. Следует отметить, что значения, закрепившиеся за этими терминами у арумын, могут отличаться от значений, наиболее распространенных на всей территории их бытования. Так, слово *poală* обозначает фартук, слово *cheptar* – нагрудник (пластрон), *fustanelă* – платье.

Ключевые слова: арумыны, традиционный костюм, терминология одежды, румынский язык

Summary

About the terminology of theAromanian girl's costume from North Macedonia

The article deals with the terminology of traditional Aromanian girl's costume. The traditional costume of Aromanian girl is similar to that of a woman, but includes fewer items (in particular, it lacks a headdress and jewelries). The author attempts to examine the terminology of these costumes in the general context of the terminology of traditional clothing of the Eastern Roman peoples. The article is based on the following sources: materials from the collection НВФ[1] 126 of the Peter the Great Museum of Anthropology and Ethnography of the Russian Academy of Sciences, an interview with a designer from the Shtip (Republic of Macedonia) V. Dimitrijeva-Kuzmanoska – the author of replicas of Aromanian folk costumes that made up this collection, materials from various etymological and explanatory dictionaries, linguistic atlases, as well as ethnographic and ethnolinguistic publications that deal with clothing and clothing terminology. The main terms discussed in the article are *cămeașe, poală, cheptar* and *fustanelă*. The text contains the list of the regions where these words are distributed and the discussion about their meanings. It should be noted that the meanings that have become fixed for these terms among the Aromanians may differ from the meanings that are most common throughout the territory of their existence. Thus, the word *poală* means an apron (plastron), the word *cheptar* – a plastron (bib), *fustanelă* – a dress.

Key words: Aromanians, traditional costume, clothing terminology, Romanian language

Aromânii sunt o ramură a populației romanice orientale din Balcani. Ei trăiesc în diferite regiuni ale peninsulei, în special în Macedonia. În tradiția istoriografică românească, aromânii sunt considerați descendenți ai vorbitorilor limbii protoromâne înainte de divizarea acesteia în dialecte (Guia 2014: 16). Timp de mai multe

secole, baza economiei aromâne a fost transhumanță. Din secolul al XVI-lea, ca urmare a urbanizării active din Imperiul Otoman, mulţi aromâni au început să se stabilească în orașe (Carageani 1999: 28). Strămoșii aromânilor, care trăiesc astăzi pe teritoriul Macedoniei de Nord, au fost imigranți din orașele Gramoste și Moscopole, precum și din unele zone ale Epirului și Pindului (Capidan 1942: 16; Minov 2021: 216).

În acest articol este vorbă despre terminologia portului popular al aromânilor grămosteni din vecinătatea orașului Știp. Orașul Gramoste, de unde provin grămostenii, era situat în munții Gramos (Grecia, provincia Macedonia, ținutul Castoria), la o altitudine de 1600 de metri. Gramoste a fost una dintre cele mai bogate așezări aromâne în secolele XVII–XVIII. Dar la începutul secolului XX, acest oraș, distrus de două ori de raiduri banditești, avea doar 20 de case. Aromânii grămosteni s-au răspândit în diferite localități din Macedonia, Albania și Bulgaria (Capidan 1942: 16). În zilele noastre comunitatea aromână din Știp este a doua ca mărime în Macedonia după cea din Skopje (în 2002 avea 2.074 de persoane) (Cain 2013: 85).

Fondurile Muzeului de Antropologie și Etnografie „Petru cel Mare" (Kunstkamera) al ARȘ conțin o colecție de replici ale costumelor aromânești de fete. Vangja Dimitrijeva Kuzmanoska (maced. Ванѓа Димитријева-Кузманоска), designer și lector al Academiei de Arte a Universității din Știp (Macedonia de Nord), a confecționat aceste replici în anii 2010 și le-a dăruit Kunstkamerei[2]. Replicile reprezintă costume de fete de 6-7 ani, tipice pentru aromânii-grămosteni din județul Știp. Ele sunt făcute după modelul costumelor originale, care au fost păstrate în casa bunicii sale, doamnei Vangja Šterjova-Gucanj (maced. Ванѓа Штерјова-Гуцањ), în satul Sofilari. Costumele au croială tradițională, dar sunt confecționate din țesături de fabrică. Fiecare dintre aceste două costume (НВФ 126-1/1,2,3,4 și НВФ 126-2/1,2,3,4) este compus din cămașă sau bluză (arom. *cămeașe*), rochie fără mâneci (arom. *fustanelă*, maced. *фустан*), șorţ (arom. *poală*) și bavetă / plastron (arom. *cheptar*, maced. *гушник*). Bluza НВФ 126-1/1 (Foto 1), cămașa НВФ 126-2/1 (Foto 2) și bavetele НВФ 126-1/2 și НВФ 126-2/2 (Foto 3, 4) sunt cusute din țesătură albă de bumbac.

Foto 1. *Cămeașe* (bluză de fată). НВФ 126-1/1. Din colecția MAE RAS. Aromâni, Macedonia de Nord. De V. Dimitrijeva-Kuzmanoska

Foto 2. *Cămeașe* (cămășă de fată). НВФ 126-2/1. Din colecția MAE RAS. Aromâni, Macedonia de Nord. De V. Dimitrijeva-Kuzmanoska

Foto 3. *Cheptar* (plastron). НВФ 126-1/2. Din colecția MAE RAS. Aromâni, Macedonia de Nord. De V. Dimitrijeva-Kuzmanoska

Foto 4. *Cheptar* (plastron). НВФ 126-2/2. Din colecția MAE RAS. Aromâni, Macedonia de Nord. De V. Dimitrijeva-Kuzmanoska

Rochia НВФ 126-1/3 (Foto 5) și șorțul НВФ 126-1/4 (Foto 6) sunt confecționate din catifea artificială neagră.

Foto 5. *Fustanelă* (rochie de fată). НВФ 126-1/3. Din colecția MAE RAS. Aromâni, Macedonia de Nord. De V. Dimitrijeva-Kuzmanoska

Foto 6. *Poală* (șorț). НВФ 126-1/4. Din colecția MAE RAS. Aromâni, Macedonia de Nord. De V. Dimitrijeva-Kuzmanoska

Rochia НВФ 126-2/3 (Foto 7) și șorțul НВФ 126-2/4 (Foto 8) – din catifea roșie închis. Bavetele, rochiile și șorțurile sunt împodobite cu împletitură.

Costumul femeiesc al diferitor grupuri de aromâni conține aceleași piese. De exemplu, costumul aromâncelor din Dobrogea în prima jumătate a secolului XX includea *fustane*, *cheptar* și *poală*. Folosirea catifelei era tipică pentru costumele de vară ale femeilor și fetelor aromâne încă în secolul al XIX-lea. Albul, negrul și roșul violaceu erau printre cele mai comune culori ale îmbrăcămintei aromâne. Tipică pentru costumele aromâne este și împodobirea cu împletitură (cu găitan) (Arta 1979: 22-25).

Termenul *cămașă* (cu diferite variații fonetice) aparține celui mai vechi strat terminologic (Mihail 1978: 79). Limba română a moștenit termenul latin care presupune o formă originară *camisia*, *-a*[*m*], cu *i>é* diftongat ulterior în *eá* sub influența lui /*a*/ din silaba următoare. Rom. comună **cămeaše* a dat dacorom. v. *cameaše*, *-ă*, dacorom. *cămaše*, *-a*, *cămešă*; ar. *cămeaše*; megl. *cămešă*; istr. *cămeše*. Variantele fonetice ale cuvântului în dacoromână: *camașă*, *cameșă*, *cămașe*, *cămeșă*, *cămeașă* (Moldova), *cămeșă* (Banat, Transilvania), *chemeșă*, *chemeșe*, *chimeșă*, *chimeșe* (Maramureș, vestul Transilvaniei, Banat) (Mihail 1978: 79). Reflexe similare ale formei latine apar în limbile romanice occidentale, precum și în albaneză (cf. sp. și port. *camisa*, fr. *chemise*, ital. *camicia*, alb. *këmishë* etc.) (Mihail 1978: 79; Papahagi 1965: 264; Fjalor 1980: 814; Gjergji 1988: 175-187, 257; DEX 1998: 150).

Foto 7. *Fustanelă* (rochie de fată). НВФ 126-2/3. Din colecția MAE RAS. Aromâni, Macedonia de Nord. De V. Dimitrijeva-Kuzmanoska

Foto 8. *Fustanelă* (rochie de fată). НВФ 126-2/3. Din colecția MAE RAS. Aromâni, Macedonia de Nord. De V. Dimitrijeva-Kuzmanoska

Cuvântul *cheptár* (sg. n.) în limba română este varianta dialectală a cuvântului *pieptar* (<*piept*). Rom. *piept*, arom. *chieptu* (*keptu*, *qept*)[3], meglenorom. și istr. *chiept* provin din lat. *pēctus* (Ciorănescu 2007: 596; Papahagi 1965: 598; Neiescu 1997: 112; Saramandu, Nevaci 2020: XI). T. Papahagi în „Dic-

ționarul dialectului aromân" dă două semnificații ale cuvântului *keptar* / *kiptar*: 1. *veste sans manches* (vestă fără mâneci), 2. *morceau de toile blanche que les femmes portent sur leur poitrine* (bucată de pânză albă pe care femeile o poartă pe piept) (Papahagi 1965: 598, 606). Cuvântul *pieptar* cel mai des se folosește în limba română în sensul: 1. „obiect de îmbrăcăminte (de postav, de lână etc.) fără mâneci, care acoperă ca o vestă partea superioară a corpului" sau, în sens mai restrâns, „cojocel scurt din blană de oaie, fără mâneci, adesea ornamentat, încheiat în față sau pe umăr"[4]. Alte sensuri răspândite ale cuvântului sunt: 2. „obiect de metal, de zale sau de piele groasă, care acoperea pieptul și spatele luptătorilor din vechime, apărându-i de loviturile adversarului", 3. „curea lată la hamuri, care trece pe sub pieptul calului" (DEX 1998: 791). Forma *cheptar* se folosește pentru vestă fără mâneci în Moldova, Vrancea și Transilvania (Молдаване 2010: 310; Florescu 1958: 30; ALR Transilvania IV 2006: 340). În partea de nord-est a Banatului românesc și în unele zone ale Transilvaniei, se întâlnește forma *ceptar* (ALR Banat III 1998: 106; ALR Transilvania IV 2006: 340). În Țara Oașului (la nordul Maramureșului) denumirea *cheptar* este folosită pentru platcă dreptunghiulară viu colorată cu ornament geometric sau floral, cusut sau țesut, în jurul gâtului a unei cămăși femeiești (Bănățeanu 1955: 8, 15-16). Termenii asemănători înseamnă haină scurtă fără mâneci în unele dialecte slave. Cuvântul *киптар* în graiurile bulgare poate fi utilizat în sensul „cojocel scurt din piele de oaie, cu blană pe interior, fără mâneci" (jud. Silistra în Dobrogea de Sud) și „haină scurtă fără mâneci, confecționată din piele sau din stofă" (bulgari basarabeni, s. Katlabug (până 2024 Suvorovo), jud. Izmail, reg. Odesa, Ucraina) (БЕР II 1979: 376). Bulgarii din Dobrogea de Sud, probabil, au împrumutat acest cuvânt de la aromâni, bulgarii basarabeni – de la moldoveni. Din limba română cuvântul *кєптар* / *кіптар* a întrat în ucraineană (în graiul huțan), unde se folosește în sensul „cojocel scurt din blană, fără mâneci, de obicei ornamentat" (Гуцульськи 1997: 93; Florescu 1956: 25).

Termenul *fustanelă*, care în acest caz înseamnă rochia, este asemănător cu albanezul *fustanellë* „fustă tradițională de bărbați (inițial, probabil, partea de jos a cămășii), răspândită în unele zone ale Albaniei și Greciei„ (Gjergji 1988: 16, 110-113, 124-125, 145-146; Новик 2016: 181). Conform „Dicționarului dialectului aromân" a lui T. Papahagi, cuvintele *fustanelă* și *fustănʼeauă* sunt folosite în sensul 'fustă tradițională de bărbați', *fustane* – 'rochie', *fustă* – 'fustă' (Papahagi 1963: 483).

Cuvintele cu aceeași rădăcină sunt rom. *fustă* (reg. *fâstă*, *fuștă*)[5], ar. *fușta*, megl. *fusca*, bulg. și maced. *фуста* 'fustă', 'partea de jos a rochiei', *фустан* 'rochie', tur. *fistan* 'rochie', pers. *fistān* 'fustă (de jos)', arab. *fustān* 'haină purtată pe deasupră' (Mihail 1978: 96; ALRM II 1967: 999; Гирфанова: 387; Дигитален). Este posibil că rom. *fustă* < gr. n. *φούστα*< it. *fustagno* 'țesătură densă din bumbac cu finisaj periat' < lat. medieval *fustaneum* 'bumbac'. După părerea lui A. Ciorănescu, din forma greacă *φούστα* provin cuvinte albaneze *fustë* 'cămașă femeiască' și *fustan* 'rochie', cele bulgare *фуста* 'fustă' și *фустан* 'rochie' (Ciorănescu 2007: 348). Autorii dicționarului împrumutărilor turcice în limbile sud-est europene presupun, că forma turcă *fistan* 'rochie' (cf. pers. *fistān* 'fustă' și arab. *fustān* 'haina exterioară') a fost mediată de către limbile greacă și italiană (Гирфанова: 387).

Conform „Dicționarului dialectului aromân" (1963) a lui T. Papahagi, cuvântul *poală* (sg. f.) la aromâni poate însemna 'șorț', 'partea de jos a corpului', 'genunchi' (Papahagi 1963: 870). Folosirea termenului *poală* pentru șorț la aromâni au menționat și autorii atlaselor lingvistice (ALRM II 1967: 1001). Folosirea acestui cuvânt în sensul 'partea de jos a unui veșmânt' este menționată în altă ediție a „Dicționarului dialectului aromân" (Papahagi 1974: 1002). În limba română cuvântul *poală* (mai des se folosește în pl., *poale*), în contextul terminologiei vestimentației, de obicei se folosește în sensul 'partea de jos a unui veșmânt femeiesc sau a unor obiecte de îmbrăcăminte (încheiate în față); tivitură a unui obiect de îmbrăcăminte; partea de la talie în jos, mai largă, a unor veșminte; (pop.) fustă' (DEX 1998: 812-813; Mihail 1978: 59). Aceste cuvinte provin din sl. v. *pola* (literal 'jumătate'). Cf. bulg. *пола* 'partea de jos a unui veșmânt', 'fustă', 'o parte separată a unui covor țesut manual', 'un cercevel a unei uși duble', maced. *пола* 'partea din față, dreaptă sau stângă a unui articol de îmbrăcăminte (palton, rochie etc.)', 'partea inferioară din față a unei haine lungi și pliate pentru femei', 'un cercevel al unei ferestre sau al unei uși duble', 'o parte separată a unui covor țesut manual', sârb. *пола* 'o parte separată a unui covor țesut manual', rus. v. *пола* 'o bucată de țesătură', 'perdea', rus. *пола* 'partea de jos a unui veșmânt cu deschidere în față', 'o pânză suspendată (a unui cort), care poate fi aruncată într-o parte', sloven. *pola* 'un cercevel al unei ferestre' etc. (Mihail 1978: 59; DEX 1998: 812-813; Ciorănescu 2007: 613; БЕР: 491-492; Дигитален; Фасмер 1987: 306).

Toți termenii discutați aici, legați de portul popular aromân, își găsesc analogii pe teritoriul răspândirii limbii dacoromâne, dar și în limbile popoarelor vecine. Or semnificațiile, care le-au primit aceste cuvinte la aromâni, sunt în majoritatea cazurilor diferite de cele mai comune pe întreg teritoriul răspândirii lor.

Note

[1] Această abreviere chirilică înseamnă Fondul auxiliar științific (rus. Научно-вспомогательный фонд).

[2] Vangja Dimitrijeva-Kuzmanoska s-a născut în 1978 în familia aromână Gucanj (maced. Гуцањ), în satul Sofilari din județul Știp. Este absolventă a Universității de Artă și Design din Cluj-Napoca (România). A participat în diferite proiecte muzeale macedonene și internaționale, de exemplu, în proiectul „Cu Tenda: stories, images and sounds (living memory on the Southeastern Europe)" (2015–2019), dedicat culturii și istoriei unor grupuri etnice din sudul și sud-estul Europei: aromânilor, caracaceanilor și unor comunități din regiunea Mito la sudul Italiei și susținut de către Comisia Europeană (v. Cu Tenda 2018).

[3] Găsim ortografia acestui cuvânt aromân *chieptu* la A. Ciorănescu, *keptu* la T. Papahagi și *qept* la N. Saramandu și M. Nevaci (Ciorănescu 2007: 596; Papahagi 1965: 598; Saramandu, Nevaci 2020: XI).

[4] În diferite graiuri românești, acest articol vestimentar poate fi denumit și prin termenii *cojoc*, *burdic*, *burduș*, *bundă*, *vestă*, *laibăr*, *becheș* etc. (Mihail 1978: 107-108).

[5] Cuvântul *fustă* există în limba română literară și în graiurile răspândite în zonele sudice și estice ale României – în Oltenia, Muntenia, Moldova și Dobrogea, și foarte rar se întâlnește în Transilvania (ALRM II 1967: 999; Mihail 1978: 96).

Referințe bibliografice / References

ALR Banat III 1998 – Atlasul Lingvistic Român pe Regiuni. Banat. Vol. III. București: Editura Academiei Române, 1998.

ALR Transilvania IV 2006 – Atlasul Lingvistic Român pe Regiuni. Transilvania. Vol. IV. București: Editura Academiei Române, 2006.

ALRM II 1967 – Micul Atlas Lingvistic Român. Partea II (ALRM II). Serie nouă. Vol. III. București: Editura Academiei RSR, 1967.

Arta populară a aromânilor din Dobrogea. A. Guduvan, P. Petrescu, M. Marinescu, I. Vlasiu-Drăgănoiu, I. Cajal-Marin. București: Meridiane, 1979.

Bănățeanu T. Portul popular din Țara Oașului. București: Editura de stat pentru literatură și artă, 1955.

Cain D. Românii din Macedonia. In: Românii de lângă noi. D. Cain, A. Goșu, C. Sigmirean, A. Sorescu-Marinković. București: Ministerul afacerilor externe, 2013, 79-92.

Capidan Th. Macedoromânii. Etnografie, istorie, limbă. București: Fundația regală pentru literatură și artă, 1942.

Carageani G. Studii aromâne. București: Editura Fundației Culturale Române, 1999.

Ciorănescu A. Dicționarul Etimologic al Limbii Române. București: Saeculum I.O., 2007.

Cu Tenda. Project guide. Bucharest: Martor, 2018.

DEX 1998 – Dicționarul explicativ al limbii române. București: Univers enciclopedic, 1998.

Fjalor i gjuhës së sotme shqipe. Kryeredaktor Androkli Kostallari. Tiranë: Akademia e Shkencave e RPS të Shqipërisë, 1980.

Florescu F. B. Portul popular din Moldova de Nord. București: Editura de stat pentru literatură și artă, 1956.

Florescu F. B. Portul popular din Țara Vrancei. București: Editura de stat pentru literatură și artă, 1958.

Gjergji A.Veshjet shqiptare në shekuj. Origjina. Tipologjia. Zhvillimi. Tiranë: Akademia e Shkencave e RPS të Shqipërisë: Instituti i Kulturës Popullore, 1988.

Guia S. Elemente de dialectologie română. Iași: Vasiliana'98, 2014.

Mihail Z. Terminologia portului popular românesc în perspectivă etnolingvistică comparată sud-est europeană. București: Editura Academiei RSR, 1978.

Minov N. The Vlachs in Macedonia in the 19th and 20th centuries. In: Balcanica Posnaniensia XXVIII. Ius Valachicum II. Poznań: Wydawnictwo Wydziału Historii UAM, 2021, 211-223.

Neiescu P. Mic atlas al dialectului aromân din Albania și din fosta Republică Iugoslavă Macedonia. București: Editura Academiei Române, 1997.

Papahagi T. Dicționarul dialectului aromân general și etimologic. București: Editura Academiei RPR, 1965.

Papahagi T. Dicționarul dialectului aromân general și etimologic. Ed. 2. București: Editura Academiei RSR, 1974.

Saramandu N., Nevaci M. Atlasul lingvistic al dialectului aromân. Vol. II. București: Editura Academiei Române, 2020.

БЕР II – Български етимологичен речник. Т. II (И – крепя̀). София: Издателство на БАН, 1979 / Bŭlgarski etimologichen rechnik. T. II (I – krepyà). Sofiya: Izdatelstvo na BAN, 1979.

БЕР V – Български етимологичен речник. Т. V (падеж – пуска). София: Академично издателство «Марин Дринов», 1996 / Bŭlgarski etimologichen rechnik. T. V (padezh – puska). Sofiya: Akademichno izdatelstvo "Marin Drinov", 1996.

Гирфанова А. Х., Лопашов Ю. А., Петрович С., Сухачев Н. Л. Тюркизмы в языках Юго-Восточной Европы (Опыт сводного описания историко-лексикологических и этимологических данных). Под общей ред. Н. Л. Сухачева. СПб. (Рукопись) / Girfanova A. Kh., Lopashov Yu. A., Petrović S., Suhacev N. L. Tyurkizmy v yazykakh Yugo-Vostochnoy Evropy (Opyt svodnogo opisaniya istoriko-leksikologicheskikh i etimologicheskikh dannyh). Pod obschey red. N. L. Suhaceva. Sankt-Peterburg. (Rukopis').

Гуцульськи говірки: Короткий словник. Відп. ред. Я. Закревська. Львів: Інститут українознавсьтва, 1997 / Gutsul's'ky govirky: Korotkyy slovnyk. Vidp. red. Ya. Zakrevs'ka. L'viv: Institut ukrayinoznavs'tva, 1997.

Дигитален речник на македонскиот јазик / Digitalen rechnik na makedonskiot jazik. In: http://drmj.eu/ (vizitat 12.08.2025).

Молдаване. Отв. ред. М. Н. Губогло, В. А. Дергачев. М.: Наука, 2010 / Moldavane. Otv. red. M. N. Guboglo, V. A. Dergacev. M.: Nauka, 2010.

Новик А. А. Традиционная одежда албанцев Приазовья и Буджака. In: Новик А. А., Бучатская Ю. В., Ермолин Д. С., Дугушина А. С., Морозова М. С. «Приазовский отряд». Язык и культура албанцев Украины. Ч. 1. Т. 2. СПб.: МАЭ РАН, 2016, 153-418. / Novik A. A. Traditsionnaya odezhda albantsev Priazov'ya i Budzhaka. In: Novik A. A., Buchatskaya Yu. V., Ermolin D. S., Dugushina A. S., Morozova M. S. "Priazovskiy otryad". Yazyk i kultura albantsev Ukrainy. Ch. 1. T. 2. SPb: MAE RAN, 2016, 153-418.

Фасмер М. Этимологический словарь русского языка. Пер. с нем. и дополнения Трубачева О. Н. Т. III. М.: Прогресс, 1987 / Fasmer M. Etimologiceskiy slovar' russkogoyazyka. Per. s nem. i dopolneniya Trubacheva O. N. T. III. M.: Progress, 1987.

Natalia Golant (St. Petersburg, Federația Rusă). Doctor în istorie, Muzeul de Antropologie și Etnografie „Petru cel Mare" (Kunstkamera) AȘR.

Наталия Голант (Санкт-Петербург, Российская Федерация). Кандидат исторических наук, Музей антропологии и этнографии им. Петра Великого (Кунсткамера) РАН.

Natalia Golant (Saint Petersburg, Russian Federation). PhD in History, Peter the Great Museum of Anthropology and Ethnography of Russian Academy of Sciences.

E-mail: natalita1977@yandex.ru

ORCID: 0000-0002-0906-9560